

התקנות שיעשו לפי חוק זה על-ידי שר-הבטחון — יוגשו לוועדת-הבטחון וגם לכנסת. חברי-הוועדה וחברי-הכנסת יוכלו לעיין בהן, ואם ימצאו בהן דברים הטעונים תיקון — יעירו הערותיהם, או גם יחליטו על שינויים, הוספות ותיקונים. הצבא נבנה בתקופה לא-יציבה ובארץ של עליה, ודרושה גמישות רבה בדרכי הביצוע, ואין לקבוע מראש את כל הפרטים בחוק, ולכן הונח דבר התקנת התקנות בידי הממשלה ולגבי חוק זה — בידי שר-הבטחון. אך הפיקוח העליון נשאר תמיד בידי הכנסת, ואם התקנות של שר-הבטחון לא יראו בעיני הכנסת — תוכל תמיד לשנותן או לבטלן. זוהי ממשלה פרלמנטרית — והפיקוח העליון נשאר תמיד בידי המוסד המחוקק.

ד' בחשון תש"י — 27.10.1949

על מבנה הצבא ודרכו

בתיכנון בטחוננו יש לזכור שצבאנו — כשיצטרך לפעול — יפעל בעתיד בתנאים שונים לגמרי מאלה שבעבר, והכשרת הצבא, אירגונו וציודו, יש לכוונם לתנאי העתיד וצרכיו.

הנסיון הארגוני והקרבי של צה"ל במלחמת הקוממיות, — אם כי היה לברכה, — לא יספיק להבא. אנו עלולים לעמוד בעתיד בפני איב יותר חזק ויותר מסוכן.

שכנינו מתכוננים ל"סיבוב שני", ויש להניח שיהיו אז יותר מוכנים ומאוזנים. צבאות האויב, יתכן, יעמדו תחת פיקוד אחיד, אימונם ישופר, ציודם ישוכלל וירבה. יתכן גם, שבעתיד יגדל מספרו של צבא האויב, ויכלתו הטכנית וכשרונו האסטרטגי יעלו.

עלינו איפוא להעלות איכותו של צבאנו, איכותו המקצועית, הארגונית, החלוצית, עד שיא היכולת. עלינו להדביק במידת האפשרות ש כ ל ו ל י ה צ י ו ד ו ה ז י ו ן של הצבאות המעולים בעולם. עלינו לחנך

עם לוחם, ולהכשיר כל איש ואשה, נער וזקן להתגונן בשעת הצורך, מבלי לעקור אותם מחייהם המשקיים.

*

צבאנו צעיר והוקם תוך תוהו־ובוהו ממלכתי וסערת מלחמה, ואין פלא שהיה לקוי בארגונו, משמעתו ואימונו.

לאחר תום המלחמה אין כל הצדקה לפגימות אלה — ויש לעקור אותן מן השורש ללא כל רתיעה. הפיקוד העליון נתבע להשליט בצבא, בכל המרץ ובכל האמצעים אשר בידו, משמעת, חסכון, יעילות, ולהעלות רמת האימונים הצבאיים, המקצועיים והאדמיניסטרטיביים.

המפקדים — החל ממפקד כיתה וגמור במפקדי חיילות ואלופי מפקדות — ישאו במלוא האחריות לאימונם, משמעתם, חינוכם, רווחתם של פקודיהם, וכל מפקד יתן את הדין על כל מקרה של חוסר משמעת וחוסר יעילות של פקודיו.

*

היעודים העליונים של מדינת ישראל — קיבוץ־גלויות ופיתוח הארץ — אינם מתישבים עם תקציב־בטחון גבוה שנגזר עלינו במלחמת הקוממיות. בטחונה של המדינה לא יתכן בלי עליה המונית ובלי התישבות חקלאית מתרחבת (על הגבולות, בערבות הנגב ובמסדרון ירושלים). המדינה חייבת גם בשירותי ציבור מתוקנים, ביחוד בשטחי החינוך והבריאות. גם אילו לא היינו נדרשים למאמצים כספיים ומשקיים גדולים לקליטת עליה, אסור לנו להוציא כספי העם והמדינה על בטחון למעלה מההכרח המוחלט. אין להניח שאפשר ורצוי להוריד רמת־החיים של הצבא, ובוודאי שאין להפחית ציודו. רק בצמצום כוח אדם המשרת בצבא ובמשטר חמור של חסכון, אפשר להקל נטל התקציב הצבאי.

בטחנונו מן ההכרח שישען בעיקר על עתודות מאומנות ומצוידות ועל ישובים מבוצרים ומלומדי־מלחמה, שאנשיהם ימשיכו בפעולתם המשקית האזרחית בכפר, בעיר, בים, באוויר, בתנאי שאפשר יהיה לגייסם במהירות הגדולה ביותר בשעת הצורך.

הצבא המגויס יש להעמידו על מינימום שבמינימום, לשמש בתפקידים אלה:

- א. כוח-מחץ דרוך להדוף האויב עד שיתגייסו העתודות.
- ב. מסגרת אימונים וקליטה צבאית לנוער המתבגר.
- ג. גרעין פיקודי לעתודות.
- ד. סגל מדריכים ומפקדים לשובים.
- ה. משמר המיתקנים הצבאיים והציוד הצבאי.

*

שיטות ההגנה במחתרת ודרכי ארגונה הן נחלת העבר — עבר רבת-פארת של גבורה מוסרית וגופנית. עבר זה חלף לבלי שוב; פני צה"ל מועדות לעתיד: לשיטות-לחימה, למסגרות-ארגון, לציוד ולדרכי-פעולה חדישים ביותר, אשר ישתכללו משנה לשנה, ומחודש לחודש, אבל צה"ל חייב לטפח בתוכו נכס רב-ערך של ההגנה, שלא עבר זמנו ולא יעבור, וזהו רוח ההתנדבות החלוצית שפעמה בהגנה.

*

יעודו הראשוני של צה"ל הוא בטחון המדינה, אך אין זה תפקידו היחיד. על הצבא לשמש גם מרכז-חינוך חלוצי לנוער בישראל, יליד-הארץ והעולה. על הצבא לחנך דור חלוצי, בריא בגוף ברוח, נועז ונאמן, שיאחז קרעי השבטים והגלויות ויוכשר למילוי יעודיה ההיסטוריים של מדינת-ישראל מתוך הגשמה עצמית, כבונה המולדת ומיישב שממותיה.

בשנת-השירות הראשונה יקנה הצבא לכל טירון שאיננו יודע עברית ולא קיבל חינוך יהודי וכללי — מינימום של ידיעת הלשון, ההיסטוריה העברית, הגיאוגרפיה הארצישראלית, מעמדו של העם היהודי בגולה, תולדות ההתיישבות והקמת המדינה, ויטע בלבו אהבת ישראל ונאמנות למדינה ויעודיה: קיבוץ גלויות, יישוב הארץ ובנינה, עזרה הדדית ואחווה אנושית, ו"ערכי החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל".

מינימום של השכלה עברית חובה על כל טירון. כמו-כן יקבע מינימום יותר גבוה לכל דרגה — סמל וקצין. העלאה בדרגה לא תיעשה בלי בחינה שתכלול מלבד הידיעות הצבאיות גם המינימום התרבותי.

בהכשרה החקלאית יש לשאוף להקנות לכל טירון גם מקצוע טכני. לעולים ולבני שכונות-עוני שלא קיבלו חינוך מספיק בילדותם, יופחתו שעות העבודה למען יוכלו להשלים חינוכם הכללי בתקופת-ההכשרה.

*

הצבא לא ימלא שליחותו — לא בבטחון, לא בחינוך ולא בהתישבות, מבלי שתשרור בתוכו אחדות מלוכדת ואחזה מוסרית של חברים לנשק. ואין לתת לצבא ליהפך לזירת התגוששות פוליטית ואידיאולוגית של סיעות ומפלגות.

צה"ל מוקם ומופעל במדינה עממית המושתתת על חופש-מחשבה, חירות-אדם וחכות אזרח להצטרף לכל איגוד וגוף כלכלי, תרבותי ומדיני הקיים במדינה כחוק.

אין זה ענינו של הפיקוד לבדוק בדעותיהם של החיילים, ואין הצבא מוסמך לגזור על השקפותיהם של פקודיו. חייל יש לו חופש המחשבה ככל אזרח במדינה, והוא רשאי להצטרף לכל איגוד ומפלגה הקיימים במדינה כחוק.

אולם צבא, באשר הוא כוח מזוין, עלול ליהפך לקלגס אלים המעמיד בסכנה בטחונם הפנימי וההיצוני של המדינה והעם — אם לא יהא נתון במסגרת משמעת חמורה ואם לא יהא כפוף בהחלט לרשות הציבילית במדינה, ואם פעולתו של כל חייל ומשטר-היין, כל עוד הוא משרת בצבא, לא יהיו מוסדרים בהוראות הפיקוד והשיפוט הצבאי.

אין הצבא קובע המדיניות, המשטר, החוקים וסדרי הממשלה במדינה. אין הצבא קובע על דעת עצמו אפילו את מבנהו, סדריו וקווי-פעולתו, ואין הוא, כמובן, מחליט על שלום ומלחמה. הצבא אינו אלא זרוע הביצוע, זרוע ההגנה והבטחון, של ממשלת ישראל. המשטר במדינה, קווי-המדיניות כלפיה פנים וכלפיה-חוץ, הכרזת מלחמה ועשיית שלום, ארגון הצבא ועיצוב דמותו — כל אלה הם בסמכותן היחידה של הרשויות האזרחיות: הממשלה, הכנסת והבוחרים — לפי הכרעת הרוב בבחירות חפשיות. הממשלה נושאת במלוא האחריות לצבא בפני נבחרי העם בכנסת; הצבא כפוף בכל לממשלה, ואינו

אלא מבצע הקו המדיני וההוראות שהוא מקבל מהמוסד המחוקק והמבצע במדינה: הכנסת והממשלה.

שבועת-האימונים שנשבע כל חייל מחייבת אותו להעדיף זיקתו לחוקי המדינה ולצווי מפקדיו המוסמכים על פני כל זיקה אחרת. אין חייל רשאי לקבל שום הוראה הנוגעת נגיעה ישירה או עקיפה בעניני הצבא — משום גוף חיצוני, משום ארגון ומפלגה, משום איש ומוסד, אלא ממפקדיו החוקיים.

כל פעולה מפלגתית אסורה בתוך מחנות צבא ומוסדות צבאיים (לרבות משלט, שטח, בית, חדר-אוכל, מועדון וכל מקום המיועד לצה"ל).

השתתפות חיילים בבחירות לכנסת, למועצות עירוניות ולגופים ישוביים נעשית במסגרת הנקבעת על-ידי הכנסת או רשות מוסמכת אחרת.

אין חייל רשאי להשתתף בכינוס צבאי או באסיפה של חיילים הנערכים ע"י רשות לא-צבאית או ע"י רשות צבאית לא-מוסמכת.

אין חייל רשאי לדון בפומבי, בכתב או בעל-פה, בשום שאלה צבאית, מחוץ

למסיבות צבאיות מוסמכות, אלא לפי הוראות המטה.

אין חייל רשאי למסור אינפורמציה צבאית לשום איש, אלא למפקדיו המוסמכים.

חופש-המחשבה ומשמעת-הפעולה הם שני היסודות שעליהם מושתת המשטר הפנימי בצבא.

י"א בחשוון תש"י — 3.11.1949

לכינוס חיל האוויר

אתמול היה יום המדע. היום — יום התעופה וחיל האוויר. אלה הם שני שלבים בסולם אחד, המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ובסולם זה ישראל-סבא, המתנער במלוא כוח-עלומים וביקר חזון-קדומים, מעפיל ועולה למחוז חפצו ההיסטורי.